

Proč odčinit Bílou horu?

Vzdělávací cíl: Žáci za pomoci obrazových a textových pramenů rekonstruují okolnosti vzniku pomníku, vysvětlí jeho původní symbolický význam a dokážou rozpoznat účelovost dobové argumentace, na kterou odkazuje (tj. odůvodnění poválečných konfiskací a odsunu jako „spravedlivé“ nápravy důsledků bitvy na Bílé hoře).

Klíčová slova: *důsledky druhé světové války, dějiny ve veřejném prostoru, pomník, vysídlení, dobové perspektivy, vidíme pod povrch pramene*

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIE (2 min.)

Prohlížení fotografie pomníku pomocí lupy.

2 ANALÝZA FOTOGRAFIE (3 min.)

Označování důležitých prvků na fotografii a jejich popis. Klíčové detaily jsou zvětšeny na fotografiích v doplňkové galerii.

3 FORMULOVÁNÍ HYPOTÉZ (4 min.)

Formulování hypotéz ohledně účelu pomníku v návaznosti na předchozí popis. Odpovídání na otázku: **?** Koho nebo co by pomník mohl připomínat?

(i) Žulový pomník v Malontech byl odhalen 19. května 1946 novými českými osídlenci. V horní části nese reliéf s portrétem Edvarda Beneše, na podstavci reliéf se symbolickým výjevem orajícího rolníka a pamětní nápis odkazující k roku 1945.

4 ČTENÍ KRONIKY A OZNAČOVÁNÍ PASÁŽÍ V TEXTU (5 min.)

Čtení úryvku z obecní kroniky Malont. Vyznačování pasáží týkajících se okolností vzniku pomníku.

5 INTERPRETACE POMNÍKU (5 min.)

Odpovídání na otázky: **?** Kdo a proč postavil roku 1946 v obci pomník? **?** Proč byl podle vás v roce 1946 zvolen na pomník nápis „Bílá hora odčiněna“?

6 ČTENÍ PROJEVU A OZNAČOVÁNÍ PASÁŽÍ V TEXTU (5 min.)

Čtení úryvku projevu ministra výživy Václava Majera z manifestace na Bílé hoře roku 1945. Žáci označují v textu pasáže charakterizující pobělohorské období a období nacistické okupace.

Na tomto slidu žáci přecházejí od zkoumání samotného pomníku k poznávání historického kontextu doby, v níž byl postaven. Učitel by měl žáky na tento posun v průběhu práce upozornit, popř. jej společně s nimi blíže reflektovat.

7 INTERPRETACE TEXTU (5 min.)

Odpovídání na otázky: ? O čem se ministr snažil přesvědčit čtenáře? ? Jaké podobnosti mezi situací po Bílé hoře a nacistickou okupací v projevu zdůraznil?

Žáci by si měli uvědomit vztah, který autor textu účelově konstruuje mezi dvěma časově vzdálenými epochami tím, že je popisuje podobnými pojmy s důrazem na všeobecný úpadek (národní porážka, nešťastná doba našich národních dějin, temno, poroba), nečeský původ a násilné jednání nových majitelů půdy (hordy cizáků, loupily a zabraly, uloupení půdy našim zemědělcům Němci a Maďary, zničit, vyhladit).

8 ZKOUMÁNÍ DALŠÍCH PRAMENŮ A DOPLNĚNÍ HYPOTÉZY (8 min.)

Žáci prohlížejí doplňkovou galerii s dalšími dobovými materiály, na jejich základě a s přihlédnutím k předchozí práci s textem revidují svou původní odpověď na otázku: ? Proč byl podle vás v roce 1946 zvolen na pomník nápis „Bílá hora odčiněna“?

(i) Materiály v galerii zprostředkovávají další souvislosti pro hlubší interpretaci pomníku. Portrét E. Beneše odkazuje na úlohu prezidenta v poválečné realizaci vysídlení českých Němců a na vládní dekrety o konfiskaci jejich půdy, které potvrdil svým podpisem. Tradiční motiv oráče byl využit na dekretech o vlastnictví půdy, které byly během roku 1946 slavnostně předávány novým osídlencům v pohraničních obcích.

Žáci by měli být schopni ve své odpovědi na základě získaných informací odhalit účelovost a ahistoričnost argumentu, na který pomník odkazuje: Zažitý negativní obraz Bílé hory jako celonárodní tragédie byl po skončení války využit k odůvodnění rozsáhlých majetkoprávních postihů vůči německému a maďarskému obyvatelstvu coby přirozené a spravedlivé nápravy údajných křivd utrpěných před mnoha staletími.

9 INTERPRETACE VÝZNAMU POMNÍKU (8 min.)

Žáci na základě informací získaných v průběhu celého cvičení odpovídají na závěrečné otázky: ? Co pomník podle vás připomíná dnes? ? Kdybyste měli možnost pomník upravit, co byste na něm změnili a proč?

Otázky žáky záměrně nevedou k jediné správné odpovědi, ale ke zformulování a zdůvodnění vlastního názoru na původní sdělení, které pomník nese, a na jeho význam ve změněném kontextu současného veřejného prostoru.